

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 15. decembra 1875.

Obseg: Zopet nov škodljivec kmetijstva. — Iz občnega zbora družbe kmetijske Kranjske 14. nov. t. l. — Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. (Dalje.) — Postava o stavbah na Kranjskem. (Dalje.) — Ozir na državni zbor Dunajski. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Zopet nov škodljivec kmetijstva.

Časi za kmetijstvo čedalje huji prihajajo na vsako stran. Ne le da kmetijstvo hira po silnih davkih in nemilosti, s katero se povsod izterjujejo, tudi narava sama se je zarotila zoper ubozega kmeta, da mu pošilja novih nadlog.

Čez trto, krompir, sadna drevesa prišli so sovražniki, ki jih nismo poznali prej, zdaj pa se napoveduje nov sovražnik sladkorne pese, ki je okoli Hohenau-a v doljni Avstriji letošnjo spomlad do zadnje sadike pokončal vso peso, tako, da so jo trikrat morali sejati. Mislilo se je izprva, da neki hrošček rivčekar pokončuje polje; al ni bilo tako; našli so po natančnih preiskavah drobnega, rujavkastega, svetlega hrošča (kebra) z rdeče-rumenimi nožicami, ki mu je „atomaria linearis“ ime. Ta mrčes že pesino seme pokončuje in že maja in junija meseca največo škodo dela. V nekaterih krajih na Francoskem je že večkrat popolnoma pokončal pesina polja in sicer tako zeló, da škoda, ki jo rivčekar dela, še senca ni proti tej, ki jo vzrokuje ta dozdej še celó malo znana „atomaria“.

Iz občnega zbora družbe kmetijske Kranjske

14. novembra t. l.

(O Vipavskih vinskih mešetarjih na dalje.)

„Naj povem še, kaj se je v neki vasi letos pripetilo. Ker se je razglasilo, da se je v Vipavski dolini dosti vina pridelalo, prišlo je precejšnje število Gorencev v dolino, in ustavili so se v omenjeni vasi. Na vprašanje, ali bi se dobil dober „svadák“ mošt, jim vsi okoli stoječi mešeti to pritrdijo, in vsak zgrabi svojega kupca ter ga v take kleti odpošlje, kjer se je ravno najnižje baže grozdje, večidel sama tako zvana „gnjet“ zmastila. Pošteni Gorenci pokušajo mošte, najdejo, da so res sladki — kajti vsak mošt je koj po zmaščenji sladak — verjamejo tudi trditvam, da bojo mošti tudi dalje časa sladki ostali, in ga po primeroma nizki ceni kupijo. Čez malo dni potem, ko so mošt domú pripeljali, so se pa morali prepričati, da, namesti da bi dalje časa „svadák“ ostal; je „čisel“ postal.

Tako ravnaajo naši vinski mešetarji; za vse se dadó pa presneto dobro plačati, posebno dobro pa takrat,

kedar jih kak maloveden gospodar zarad kakih nenavadnih ali pa tudi navadnih vinskih prikazín za svét praša. En sod kalnega vina očistiti jim je že velikanška umetnost; družega že tako nič ne umejo, a še čiščenja samega ne prav. In vendar zahtevajo za očiščenje enega samega soda celó po 5 goldinarjev.

Enakih dogodbic navêdel bi lahko sl. zboru še dosti, vendar že samo te dovolj jasno žalostno resnico dokazujejo, da naši vinski mešetarji so namesti vinski kupčiji v korist, njej le v kvar. — Še posebno so pa oni nasprotniki napredka v vinoreji, nasprotniki naše vinorejske šole.

Ako se ta zadeva ne predrugači, ako se vinsko mešetarstvo ne vredi, šla bode Vipavska vinska kupčija čedalje bolj rakovo pot, dolina mora obožati, namesti da bi si opomogla.

Misel, vinsko mešetarstvo vrediti, sprožil je prvi gospod Göthe, vodja deželne vino- in sadjerejske šole v Mariboru. On je že leta 1873 pri shodu vinorejcev na Dunaji predlagal, naj se vinsko mešetarstvo vse Avstrije tako vredi, kakor je to na Nemškem in Francoskem že davno vredjeno. Na poziv sl. c. k. kmetijskega ministerstva je potem izdelal gosp. Göthe celi načrt svoje ideje, ter ga ministerstvu predložil, ki je poslalo njegovo delo vladnim načelništvom, kmetijskim družbam itd. posameznih vinskih dežel v pretres; ako se ne motim, se je pa velika večina vprašanih proti izpeljavi sprožene misli izjavila. To se je pa gotovo zgodilo zarad tega, ker gré gosp. Göthe-jeva misel na to, da bi se mešetarstvo vse Avstrije tako vredilo, kakor je to na Nemškem in Francoskem vredjeno; on misli namreč, da bi se morali v posamesnih vinorejskih deželah veliki vinski mešetarji ali tako zvani „vinski agenti“ uradno postaviti. Naloga vinskih agentov je pa ta, v veliki eksportni kupčiji med prodajalcem in kupcem posredovati, ne pa v majhni kupčiji. Al na Nemškem in Francoskem je vinoreja že na jako visoki stopinji; v teh deželah nahajamo vsled tega že tudi jako razvito eksportno vinsko kupčijo, zato so vinski agenti popolnoma na pravem mestu. V Avstriji je vinoreja še večidel na nizki stopinji, vsled tega je tudi eksportna vinska kupčija še prav malo razvita, in vinski agenti so le malo kje potrebni. Ako vzamemo našo deželo, je ravno ona ena tistih, katere, kar se umne vinoreje in umnega kletarstva tiče, še prav nizko čepé.

Vsled tega pri nas o eksportni vinski kupčiji še govoriti ne moremo in še najmanj v Vipavski dolini,

kjer je cela kupčija na najbližjo okolico navezana. Kaj bode torej od gosp. Göthe-a za celo Kranjsko deželo v Novem mestu nasvetovani vinski agent počel? Gotovo ne bi imel posla. Na Kranjskem, osobito v Vipavi, potrebujemo za zdaj le dobrih navadnih vinskih mešetarjev; navadno mešetarstvo naj bi se dobro vredilo, že celó v Vipavi.

Kako pa bi se to lahko izvršilo, naj mi bode dovoljeno, sl. zboru v kratkem razložiti.

Na vinorejski Vipavski šoli obstoji že nedeljska šola, v kateri se že odraščeni fantje, gospodarji v trto-reji, kletarstvu podučujejo. Temu nauku dodal naj bi se še posebno „nauk za mešetarje“, katerega bi 3 ali 4 mesece taki pošteni fantje ali mlajši možje ob nedeljah obiskovali, kateri bi se hoteli za prisežene izvedene srenjske mešetarje izobraziti. — Predmeti tega mešatarskega nauka naj bi tudi bili sledeči:

1) Najvažnejši nauki umnega kletarstva s posebnim ozirom na vinske pomanjkljivosti in bolezni;

2) odlomek poduka o trgovinskem pravu s posebnim ozirom na vinsko kupčijo;

3) poduk o novi votlinski meri, in ž njo v zvezi stoječem računstvu;

4) poduk o vinsko kupčijskem spisji, to je, v pisanji navadnih pisem, računov, pobotnic, protipisov itd.

Delokrog tako podučeni mož bi bil sledeči:

Vsaka občina (srenja) si more izmed njih svojega mešeta voliti, sodnija pa ga pod prisego potrdi. Vsak mešetar se voli od dotične občine za 5 let; ako se je med tem časom dobro obnašal, voli se po preteku 5. leta še za naprej itd. Ako se pa mešetar na najmanjši nepoštenosti zasači, ga more občina tudi koj odstaviti, ter družega voliti.

Izvoljeni mešetar si mora poseben zapisnik napraviti; v katerega od vinorejcev na prodaj postavljena vina zapisuje; v tem zapisniku mora biti razkazano, koliko je vina, v kateri legi je rastlo; ako je iz ene same sorte grozdja napravljeno, iz katere; po čim se proda, in od katerega vinorejca da je. — Mešetar mora vsakemu kupcu zapisnik predložiti, ter ga potem k tistemu vinorejcu peljati, katerega si sam izvoli. On mora po popolno vestnem prepričanji, brez vsega strančarstva, kupčijo posredovati ter tako skušati, da se kupčija izvrši, za kar dobi postavno odločno plačilo, katerega polovico odrajta mu prodajalec, polovico pa kupec. Kupcem, kateri ne morejo ali pa ne marajo sami v vinski kraj priti, mora mešetar, na zahtevanje, zapisnik na prodaj postavljenih vin poslati, in po tem tudi za pokušnjo zbranih vin. Ako hoče kupec kupčijo skleniti, mora mešetar s poslanim denarjem izvoljeno vino kupiti, ga popolniti, ter na svoje mesto odposlati; on je odgovoren za istinost vina, pravo mero, snažno posodo. V tem slučaju dobi mešetar od kupca in prodajalca zopet svojo postavno odločno plačilo. Konečno je priseženemu mešetarju tudi stroga dolžnost ta, da daje dobre svéte vinorejcem svojega kroga, kateri ga za to prašajo, za kar pa ne sme nobenega plačila zahtevati; plačilo dobi le, kedar sam kako delo izvrši, to pa zopet po določeni ceni. — Razen priseženega mešetarja ne sme noben drug mešetiti, razen, ako ga priseženi pod lastno odgovornostjo pooblasti. —

S tem sem razodel sl. zboru važno težnjo Vipavske podružnice, in načrt njene rešitve; sl. centralni odbor naj blagovoli pripomoči, da načrt se na dotičnem mestu ugodno reši.“

Zbor je brez ugovora sprejel predlog podružnice Vipavske, po katerem centralni odbor dobi nalog, učiniti vse, kar je potrebno, da bi veljavo dobila ustanovitev v vinoreji izučeni mešetarjev.

Drugi predlog predstojnika Vipavske podružnice gosp. Rib. Dolenca je bil ta, naj družba kmetijska dela na to, da se za povzdigo sadjereje na Kranjskem napravijo 3 velike drevesnice: ena na Dolenskem, druga na Gorenskem in tretja na Notranjskem, rekši, da sadjereja je še zeló zanemarjena v naši deželi, da sedanji način državne subvencije nima pravega vspeha in da naj bi se skušalo dobiti več državne podpore. — Gospod predsednik omeni na to, da ustanovitev in vzdržavanje nasvetovanih velikih drevesnic, ki bi potrebovale mnogo novcev, se lože misli kakor pa izpelje. Gosp. Schollmayer priznava korist tacih drevesnic, al težko bo denarja za napravo dobiti. — Dr. J. Bleiweis povdarja, da se je z majhnimi subvencijami za sadjerejo storilo, kar se je moglo, in da so se z njimi podpirale posebno šolske drevesnice po deželi; sadjereja na Kranjskem ni sicer še na vrhuncu popolnosti, al očitno in hvalevredno napreduje; priča temu so obile drevesnice posamesnih gospodarjev po deželi in obilo lepega sadja, ki ga vidimo na trgih in eksportu v druge dežele; če Slapška sadjerejska šola skrbi za Notranjce, prihodnja Dolenska za Dolence, je storjeno vse, kar se storiti dá; Gorenci pa že imajo mnogo velicah drevesnic, kakor je bila Pintarjeva, je Netova in več drugih. — Grof Barbo navaja, da v njegovi podružnici so 3 prav lepe in velike drevesnice. Poslednjič poprime še deželni glavar vitez Kaltenegger besedo ter predlaga: naj se predlog g. Dolenca izroči centralnemu odboru v pretres in prevdarek. — Ta predlog je bil soglasno sprejet.

(Dalje prihodnjič.)

Novi Kranjski panj

po Dzierzonovi osnovi.

Spisuje Luka Porenta, župnik in čebelar v Bohinji.

(Dalje.)

Po vsem tem mislim, da sem vse poglobitniše prednosti Dzierzonove sisteme razložil, zraven tega pa tudi dokazal, da tudi z dzierzonziranimi Kranjskimi panjevi vse tiste koristi in dobičke lahko dosežemo, katere oče Dzierzon svojim izvornim panjem pripisuje. Ni nam tedaj treba, da bi si iz daljnih krajev za drage denarje izvornike Dzierzonove naročevali, ampak le tega nam je treba, da se vsi novih Kranjskih panjev poprimemo.

Res je sicer tudi, da so novi Kranjski panjevi malo dražji, kakor stari zato, ker se za satnike ali romčke malo več lesa potrebuje, pa tudi mizar nekoliko več dela ima; al njihova cena ni še v nobeni primeri s ceno izvornih Dzierzonovih panjev.

Dasiravno pa novi Kranjski panjevi čebelarju malo več stroškov prizadenejo, kakor stari, se mu bodo ti obilniši stroški v kratkem prav dobro povrnili, ne le s tem, da z novimi panjevi gotovo lahko z veliko večim dobičkom čebelari, kakor s starimi, ker ima čebele tako rekoč popolnoma v svoji oblasti, ampak tudi s tem je na dobičku, da veliko manj dragega časa potrat, ako z dzierzonziranimi panjevi čebelari, kakor pa če se starih drži. To sem že zgorej dokazal, posebno ko sem od narejanja rojev govoril.

Tukaj mi utegne kdo ugovarjati, da je sicer verjetno, da se čebelarju večji stroški dzierzonziranih panjev kmalu povrnejo, vendar to se zgodí le takrat, kedar si nove panjeve, ki si jih je napravil, sam za-se prihrani. Al mnogo čebelarjev je posebno tukaj na Gorenskem, ki čebele s panjevi vred pred ajdovo pašo prodadó; tem nikakor ne kaže, da bi stare panjeve opustili in si dražjih dzierzonziranih napravljali, ker jim kupci

uteže ravno en funt, kjer kembelj dviga nad in vodoravno, se napravi zareza, in ondi se vaga en funt. Ravno taka je pa tudi za kilogram. Če obesiš tudi prostovoljno težak kembelj na palico dvigala rimske vage in deneš potem 1 kilogram uteže v skledico, kjer vleče vodoravno kembelj, je to kilogram. Potem se na dalje postopa. Dene se zdaj v skledico deset funtov ali za kilograme 10 kilogramov in ta dolgost med 1. zarezo in zarezo za 10 kilogramov ali funt se deli na 10 enakih dolgost z zarezami. Ta dolgost od ene do druge zareze se nadaljuje ali pa od ene do desete. Na mali strani železne palice so zareze $\frac{1}{4}$ (četrť) funta, katere so tudi popolnoma rabljive za $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1 kilogram itd.

Novi Kranjski panj

po Dzierzonovi osnovi.

Spisuje Luka Porenta, župnik in čebelar v Bohinji.

(Konec.)

Naj s tem sklenem svoj spis s pristrčno željo, naj bi to moje delo vsaj nekoliko v to pripomoglo, da se čebeloreja pri nas še na višo stopinjo povzdigne. To se bo pa tudi gotovo zgodilo, ako se bodo naši čebelarji zanaprej po teh naukih in vodilih ravnali, katere sem jim v tem spisu nasvetoval; zakaj vse, kar sem pisal, pisal sem po mnogoletnih lastnih skušnjah, „skušnija je pa — kakor pregovor pravi — najboljša učiteljica.“ Zato pa smem tudi brez skrbi reči, da vse, kar sem govoril, je popolnoma gotovo, resnično in zanesljivo.

Vem sicer, da so Slovenci in med njimi še posebno Kranjci že od nekdanj sloveči čebelarji; mislim tudi, da se že sedaj s čebelorejo obilniši pečajo kakor vsak drug narod našega cesarstva, a pri vsem tem se vendar tudi upam trditi, da bi se na Slovenskem lahko še veliko več pričebelarilo kakor dosedaj; zakaj lega naše dežele je za čebelorejo posebno ugodna, naše gore in doline so spomladi in poleti polne cvetic, tudi ajda se pri nas vsako leto obilno seje itd. Res je, da imamo že sedaj v naši mili domovini veliko čebel, res je pa tudi to, da bi jih lahko še polovico več imeli, kajti veliko je pri nas še celih vasi, veliko, posebno po goratih krajih, posamesnih posestev, kjer bi lahko veliko čebel preživeli in si tudi s čebelorejo lahko marsikater goldinarček pridobili, pa jih nič nimajo.

Dragi rojaki! poprimite se toraj še obilniše čebeloreje, poprimite se pa umne čebeloreje; zares umno pa zamore le tisti čebelariti, ki stare panjeve popusti in se poprime panjev s premakljivim satovjem po vodilih, ki nam jih je dal Dzierzon, v resnici oče pomlajenega umnega čebelarstva. *)

Iz občnega zbora družbe kmetijske Kranjske

14. novembra t. l.

(Dalje.)

O nasvetih, ki so jih kmetijske podružnice pismeno predložile zboru, je v imenu glavnega odbora poročal gosp. dr. Poklukar.

Podružnica Metliška je razodela zboru mnogo želj, katere naj obravnava zbor; bile so sledeče:

a) naj bi se davki ne iztirjevali tako silno in posebno v onih soseskah ne, kjer je toča

*) Nekoliko vrstic temu članku in pa popravke nekaterih tiskarnih pogreškov dodam v knjižici, katero bo slavna c. k. kmetijska družba Kranjska izdala.

hudo škodo naredila. — Dr. Poklukar predlaga, naj bi zbor sklenil, da se ta stvar s toplim priporočilom predloži c. kr. deželni vladi ter prošnja izreče po milostljivejšem iztirjevanji davkov, in da kmetovalcem pri rubežni ne jemljejo stvari, ki spadajo v potrebščine gospodarstva (fundus instructus). — Predsednik baron Wurzbach je omenil, da pri ljudeh je splošno obožanje, in kedar že ni drugače, da se ljudem prodaja, naj se prizanaša gospodarstvenim potrebščinam, in le če je kaj čez „fundus instructus“, naj se rubi. — Grof Barbo pojasnuje, kako hudo se godí po Dolenskem, kako trdo delajo uradnije z ljudstvom pri iztirjevanji davkov. — Dr. J. Bleiweis omenja, da davki sicer morajo biti, se ve, ker na njih sloni država; al vsa naša dežela je z zemljišnim davkom preobložena, — že čez šest milijonov preveč je plačala; cesar sami to spoznajo in so dovolili nekaj davkov odpisovati. Neusmiljeno pa je to, če vlada davke iztirjuje takrat, ko kmet še nič pridelka ni domú spravil, — pomagajo si uradnije s tem, da zadnji rep vzamejo iz hleva. Prišlo bode po takem potu na to, da se davki ne bodo mogli več plačevati; davki naj se toraj iztirjujejo, kedar je kmetu mogoče plačati. — Gosp. župnik Krčon iz Rudnika to trdo poslovanje uradnikov potrjuje in pripoveduje, kako so kmetu konja prodali za 8 gold., ki bi bil mogel saj 50 gold. za nj dobiti; naj bi se toraj delalo bolj po milosti. — Gosp. Luka Robič pristavlja, da tudi to, kar je premoženja čez gospodarske potrebščine, naj se ne rubi precej, temuč naj se preišče, če je posestnik sam kriv zadolženja, ali so ga le nesreče k temu pripravile, da je s plačevanjem zastal. — Baron Wurzbach pojasnuje, da on ni tega mislil, naj bi se precej iztirjevalo, če se nahaja kaj več kot gospodarske potrebščine. Gosp. O. Detela toži, kolika sila posestev gre na kant, kar priča uradni list, in meni, če se je davek v več letih hudo narastel, takrat naj se dobro preišče, če je sam zadolžen, ali pa je po nesrečah v to zašel, ter naj se mu odpiše. — Gosp. prof. Peternel meni, da je kmetovalcem tem težje davek odrajtati, če več se ga je narastlo od več let, in v tem smislu govori tudi dr. Ahačič. — Po teh obravnavah vstane vladni predsednik vitez Widmann in omeni, da v teh okoliščinah, ko je le kakor gost prišel v zbor na povabilo, ne more uradno govoriti, vendar pa hoče reč nekoliko pojasniti. Povedal je potem, da že pred nekaj časom, ko so prišle tožbe od družbe kmetijske, je ukazal po vsi deželi preiskati, in da bode najostreje dal kaznovati tiste uradnike, ki so kaj prestopili in nepostavno delali, meni pa, da očitanja veljajo le dotičnim postavam, in ako so le davkovske postave vzrok nezadovoljnosti, naj državni poslanci delajo na to, da se neprilike po postavni poti odpravijo. — Sprejeto je bilo poslednjič naslednje: Naj se vlada prosi, 1) da po milosti dela s posestniki v oziru iztirjevanja davkov, in prizanaša naj za gospodarstvo potrebnim rečem; 2) pred rubljenjem naj se prepriča, če se nahaja kaj čez „fundus instructus“; 3) iztirjava naj se po žetvi (kedar je kaj); 4) prepriča naj se čez kaj let, če je posestnik zastal s plačevanjem po nesreči, ali iz zadolženja, in v prvem primerljeju naj se mu davek odpiše.

Drug predlog podružnice Metliške je bil ta, naj bi družba kmetijska delala na to, da se težave, morebiti mnogokrat nepotrebne, o kordonu na meji Kranjsko-hrvaški zavoljo goveje kuge odstranijo, ki so velika nadloga gospodarjem, ki na meji imajo posestva. — Sklep o tem predlogu je bil, da se ta želja Metliške podružnice naznani vladi, al da ni upanja, da bi se jej zdatno pomagati moglo, dokler na Hrvaškem imajo to kužno pošast.

(Konec prih.)

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 29. decembra 1875.

O b s e g: Predenica na deteljših. — Iz občnega zbora družbe kmetijske Kranjske 14. nov. t. l. (Konec.) — Pomoč zoper ozebljino. — Postava o stavbah na Kranjskem. (Dalje.) — Ozir na državni zbor Dunajski. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Predenica na deteljših.

Po najnovjšem poročilu prof. dr. Haberlandt-a. *)

Po sporočilu dr. Frid. Haberlandta, profesorja na viši poljedelski šoli Dunajski, je predenica (*Klee-seide*, *Cuscuta epithimum* L.) zelo razširjena po vseh delih sveta. Naši gospodarji poznajo to nadlogo, o kateri prof. Haberlandt trdi, da, čeravno se o njej ne vpije toliko kakor o trtni uši (*Phylloxera*), je že več in bo še več škode naredila kakor silno razupita uš.

Med Evropskimi predenicami so najbolj znane tri, namreč: 1) predenica na vrbah, jelšah, hmelju in koprivah, 2) predenica na laniših, in 3) predenica na deteljših, posebno pri rdeči detelji.

Ker učena botaniška razprava, ki jo nahajamo v Haberlandtovem poročilu, kmetovalce le malo mikati utegne, zato prestopimo brž na to, kako se ta škodljivka, ki se je vsak gospodar posebno na deteljši boji, zatira in pokončuje.

Prof. Haberlandt našteva najprej vsa sredstva, ki so dozdej znana za pokončavanje predenice, potem pa priporoča to, kar on za najboljši pripomoček zoper to sovražnico rdeče detelje ima.

Schwarz piše v svoji kmetijski knjigi, da nič ne pomaga zoper predenico plesti in ruvati jo zato, ker se koreninice predenice tako okoli deteljnih koreninic opletejo, da se predenica pri ruvanji utruga, potem pa se jih v malo dneh, namesto ene deset pokaže, ki deteljo morijo. — Iz tega se vidi — piše Haberlandt — kako malo so o Schwarzovem času rastlinoznanci poznali naturo tega plevela.

Dombasle svetuje, naj se namesto, kjer se obilo predenice nahaja, poženo ovce, da se ondi celo leto pasejo.

Fries priporoča, naj se okoli onega mesta, kjer se predenica nahaja, graben skoplje in tam slama sožge.

Baron Babo priporoča polivanje predeničnega gnjezda z železnim vitrijolom, v vodi raztopljenim. On pravi, da železni vitrijol hipoma pokonča predenico, detelji pa ne škoduje.

J. Baker svetuje, naj se na deteljše s predenico potrosi surovega žveplenokislega kalija, po katerem pravi, da je čudeže videl na njivi, kjer je

*) Po časniku „Oest. Landw. Wochenbl.“

nemška detelja s predenico okužena stala, brez škode za deteljo samo.

Časnik „Badisches Wochenblatt“ ne pozna boljšega pripomočka zoper predenico, kakor je kuhinjska sol, ki se ali v vodi raztopljena po deteljši polije ali pa kakor mavec (gips) v prahu čez deteljo raztrosi.

Prof. Haberlandt gledé na vse to, da nasvetovana sredstva malo ali nič ne pomagajo, priporoča to-le:

Podučni naj se za to delo nalašč najet umen delavec, kateremu se izroči celo delo; on naj prehodi po prvi deteljni košnji, in gleda, kje se najprej prikazuje predenica; za ta prehod pa naj si izvoli le zmirom en ozek kos njive, da nič ne zgreši; pred vsem naj potem zaznamova vsako mesto, kjer je predenično gnjezdo s količki ali vejicami, pri vsakem gnjezdu naj potem vso s predenico zapredeno deteljo tikoma pri tleh s srpom požane; pri tem bo videl, kako daleč predenica sega, in bo raji še poldrugi čevelj deteljša krog in krog pokosil. Tako pokošena detelja in predenica se zaveže v prt in iz polja odnese na kup; ko je s cele njive vkup znošena predenična detelja na tem kupu, se na zadnje sožge. Se ve da mora delavec na tanko paziti, da vso predenico čisto iz deteljša spravi. Če je delavec s košnjo deteljnih štibel tudi precej globoko v zemljo segel, se bode detelja vendar še kmalu porastla.

Da pa se bode vse to vspešno moglo dovršiti, je treba z delom že začeti, dokler ni še preveliko predeničnih gnjezd po njivi.

Haberlandt naposled priporoča, naj gospodar delavca nadzoruje, kajti le preveč je med kmetovalci razširjena misel, da se ne dá nič storiti zoper to nadlogo, katera se navadno pa nespametno pripisuje vremenu in zemlji.

Iz občnega zbora družbe kmetijske Kranjske

24. novembra t. l.

(Konec.)

Še drugi predlogi Metliške podružnice so bili sledeči:

Naj se ne dá nikomur pravica svinje in konje rezati, ki se ne izpriča, da se je teh operacij znanstveno izučil. Podružnica opira ta predlog na nesreče, ki se pogostoma godijo po neizučeni rezarjih. — Zbor sklence, naj odbor ta predlog po vrednosti prevdari in stori, kar je potreba, da se navedene nesreče odvrnejo.

Podružnica dalje želi popotnih učiteljev za vinorejo in poljedelstvo, — ta predlog se priporoči sub-

vencijskemu odboru. Isto tako se priporoči subvencijskemu odboru predlog o obdarovanju Ivana Eisenzopfa v Poljanah za njegovo nesebično in koristno delovanje v povzdigi sadjereje.

Podružnica Rateška po predstojniku svojem, vitez Gutmansthalu, predlaga:

Naj družba kmetijska skrbi za to, da bodo svilo-rejci svoj pridelek lože prodali kakor dozdej. — Zbor nalaga odboru, naj stori vse, kar vitez Gutmansthal v ta cilj in konec priporoča, pa skrbi naj tudi zato, da se po deželi več moštnega sadja (tepek itd.) zasadi. Poleg tega zbor sklene, naj se vitez Gutmansthal-u topla zahvala izreče za jako marljivo delovanje v podružnici Rateški.

Podružnica Kranjska želi po svojem predstojniku gosp. Jugovcu, naj bi se nova mera in vaga za vse razdelke ne vpeljala naenkrat zaradi velikih težav, ki jih bo ta novost ljudstvu prizadela, ampak naj bi se vpeljala poredoma v 4 letih. — Ker je postava o novi meri in vagi za prihodnje leto že po vsem cesarstvu oklicana, ni več mogoče, da bi se predlog podružnice izvršil.

Po predlogu podružnice Brdsko-Podpeške se je sklenilo 7 pridnim sadjerejcem pohvalna pisma poslati.

Ker je že pozno bilo in je več udov zapustilo zbornico, in tedaj ni bil zbor več sklepčen, zato se je obravnavala novih kmetijskih podružnic morala opustiti; po takem bo nalog glavnega odbora, da sam to stvar vredi in prihodnjemu občnemu zboru poroča.

Gosp. Šolmajer pojasnjuje nasproti „Tagblattovemu“ hudobnemu napadu na družbeni vrt svoje delovanje na tem vrtu in izroči popis gospodarstva leta 1874 in 1875.

Konečno dr. Janez Bleiweis poroča o 25letnici podkavske in živinozdravniške šole v Ljubljani. Poročilo to je bilo že natisnjeno v 48. listu „Novic“.

Gosp. predsednik baron Wurzbach se mu kot ustanovitelju in vodji te učilnice s toplo besedo zahvaljuje, rekši, da le oni je pravi domoljub, ki domoljubje svoje nevtrudljivo v dejanji brez lastne sebičnosti kaže. Dr. Bleiweis se zahvaljuje gosp. predsedniku za tako častno priznanje, pa velik del zaslug — reče — gre tudi onim možem, ki z njim vred delujejo na naši šoli, posebno pa gosp. Skaletu, ki je 25 let izvrsten učitelj kovaštva in še drugih živinozdravniških nauk.

Ker se je o vseh drugih sklepkih poročalo že v 48. listu „Novic“, tedaj se sklicujemo le na oni popis, dostavlja je, da je bila Lukaso va popotna sadna sušilnica z veliko radovednostjo ogledovana in princip, po katerem je narejena, pohvalno priznan.

Gospodarske novice.

Nova jako važna rastlina.

Vrtnarjem je že nekoliko časa znano drevó „eukalipt“ (*Eucalyptus globulus*) imenovano, kateremu se sedaj kaj čudoviti vplivi pripisujejo. Na Francoskem je nek učenjak že veliko let opazoval to pleme, in sedaj sporoča, da ima to posebno lastnost, da silno veliko vode iz zemlje v-se posrka in iz sebe nek kafri podoben eter spušča. Če se obsadé močvirna zemljišča z eukalipti, postanejo suha. Angleži so prvi poskušnje z njim napravili in sicer z najsrečnejšim vspehom, kajti poprej silno nezdrave močvirne pokrajine, po katerih je razsajala grozovita mrzlica, postale so zdrave in prijetne. V Algieru so pred nekoliko leti začeli zasajati eukalipte in nekdanj zloglasni kraj, kjer je obširno poljedelstvo, so obsadili z 14 tisoči eukaliptov in sicer leta 1867. Pa že v tem letu ni skoro nikdo več zbolel za

mrzlico, ko so poprej ljudje silno bolehal. Leta 1868 in do sedaj je ta kraj jako zdrav in tudi ob času hude poletne vročine v okolici Algierski je vse bolje, ker so čez 14.000 eukaliptov zasadili; ondi sedaj ni več mrzlice ter so prebivalci srečni in čvrsti. Tudi na otoku Kuba so to prekoristno drevo zasadili, in zrak po vsem očistili. Na Francoskem je bila neka železniška postaja „Bar“ jako razvpita zaradi nezdravega zraka, tako, da niso skoro mogli uradnikov za ondotni urad dobiti. Zasadili so tam le 50 eukaliptov in sedaj je jako zdrav in prijeten kraj, kjer z radostjo stanujejo uradniki. — Eukalipt zraste jako visok, in hitro raste, zahteva gorko, milo, južno podnebje; pozimi pretrpi kakih 6 stopinj mraza. Po Primorskem bi pač zamogli poskušati ga in posebno Furlanski kraji ob Ogleju, kjer razsaja huda mrzlica, imajo v njem veliko pomoč, pa tudi Istra in Dalmacija, kjer je dokaj mrzličnih krajev. Pač lep velikansk Božji dar za take sicer nesrečne nezdrave kraje! „Gosp. list“.

Zdravniške stvari.

Pomoč zoper ozebljino.

V časniku „Wittstein's Vierteljahresschrift“ beremo sledeče: Že pred 20 leti je dr. Berthold v Göttingu dokazal, da ima tanin (čreslovina) posebno zdravilno moč za ozeblino. On se je zdaj zopet s taninom oglašil, pa dodal je še jod; oboje se dobita kot zlo navadno zdravilo v vsaki lekarni. Njegov predpis se glasi tako-le: 30 gramov tanina se raztopi v 200 gram. vode, potem 3 gram. joda v 50 gram. vinskega cveta; oboje naj se skupaj pomeša, potem pa še toliko vode prilije, da vse meri 1½ litra. Ta zmes se enkrat na dan, najbolj pozno zvečer, rabi, in sicer tako-le: Odlije se je nekoliko v lončeno ali porcelanasto skledico, postavi se na žerjavico, položi ozeblo roko v njo, in jo tako dolgo notri drži, dokler toploto strpeti morejo. Potem deni skledico proč od žrjavice in nad njo toliko časa drži ozeblino, da je roka suha. Že ko si prvokrat to skusil, ti bo bolje; ko pa si 4 ali 5krat tako delal, je ozebljina ozdravljena. Enkrat rabljene te zmesi ni treba proč vlti, za rabo je še tudi drugi pot.“ — Tako se glasi Bertholdovo priporočilo. Mi dostavljamo temu le to, da popisano zdravilo v lekarni velja blizo 50 kr.

Nove postave.

Postava o stavbah na Kranjskem.

II. razdelek.

Predpisi za stavbe.

(Dalje.)

§. 24. Kleti, kletni duški, loputnice.

Kleti (keldri) se morajo s kletnim vhodom vred spodobno v obok pozidati in sploh tako napraviti, da niso na škodo javnim koristim, sosebno se ne smejo kleti nikdar narejati pod javnim prostorom ali pod kakovo vozno cesto.

Kletna okna, posebno če so kleti za shrambo lesa, oglja ali drugih žgalnih stvari, ali če so njih okna obrnjena proti ognja nevarnim poslopjem, se morajo zavarovati z železnimi zatvornicami (oknicami).

Kletni duški se smejo na javnih prehodih narejati samo z gosposkino dovolitvijo ter se morajo zapreti z močnim železnim okrižjem, katero se na tanko stika z nivelom ceste.

Loputnice h kletom narejati na ulicah ali na hišnih